

Nordmanden

Engang for nogle år siden - det var en dag, hvor jeg var helt slukket i sjælen og følte mig som den mest usynlige i verden - fortalte min farmor mig noget, der stadigvæk lyser. Jeg ved ikke helt, hvor det lyser fra, og lyset er uendeligt lille, men lyset er der. Det er, som om det brænder et sted langt ude i fortiden, og alligevel er det lige foran mig.

Jeg var kommet hjem fra skole, og alt gjorde så ondt, at jeg tænkte på at snitte et lillebitte hul et sted på min krop, skære en flænge, lave et brændende, dunkende mørkerødt spor. Blive til en smuk smerte, ligesom en tatovering af blod.

Det var min fødselsdag, men ingen havde skrevet til mig. Min mobil var stum. Henne i skolen var det kun Selma, der havde sagt tillykke.

Min farmor var kommet hjem til os i lejligheden for at lave mad til mig og min far, for min far kom sent fra arbejde. Og jeg havde jo fødselsdag, jeg blev fjorten.

- Tillykke, Lillepop, sagde min farmor.

Hun siger altid Lillepop. Alligevel begyndte jeg at græde. Min farmor trak mig hen til sofabordet. Hun ville selvfølgelig vide, hvad der var galt. Jeg sagde: Ikke noget. Jeg orkede ikke, jeg gad ikke, jeg kunne ikke. Jeg tog min mobil frem.

Men min farmor gav ikke op:

- Jeg bliver siddende her, til du fortæller mig, hvad der sker, sagde hun.

- Det er lige meget, sagde jeg.

Jeg stirrede på en af mine tykke tårer, der lå og fedtede min skærm.

- Jeg mener det, sagde hun.

Så blev jeg nødt til at fortælle hende det. At det var fuldstændig lige meget, om jeg fandtes. Hvorfor skulle jeg gå i skole? Jeg betød alligevel ingenting for nogen, og jeg ville aldrig gøre en forskel i verden. Jeg var bare en bleg krop bag en skærm, der fulgte med i de andres liv.

Min farmor blev tung i øjnene. Hun græd ikke, men der kom ligesom en stille gammelkonesorg ud af hendes ansigt. Det var min skyld, men jeg var jo bare ærlig. Jeg sagde det, som det var. At ingen - lige udover hende og far - ville lægge mærke til det, hvis jeg døde. At jeg lisså godt ikke kunne have været der.

- Måske har du ret, sagde hun. – Måske betyder du ikke noget for andre end mig og far. Måske er sådan, det er.

Det lød næsten ondt. Jeg tænkte: Drømmer jeg, eller er farmor blevet sindssyg? Jeg troede, hun ville sige en masse med, hvor skøn jeg var, og hvor smuk jeg var for *hende*, og hvor meget, jeg kunne, og hvor godt alting ville gå. Og så sagde hun bare, at jeg havde ret.

- Men der er alligevel en lille ting, du skal vide, sagde hun. – Der er en historie, jeg aldrig har fortalt dig, fordi den egentlig ikke handler om dig. Den handler mest om en anden. Vil du høre den?

Jeg så noget glitre i hendes stærke farmorblik. Jeg svarede ikke, men hun sagde:

For mange år siden, da du kun var en lille pige på måske fem år, var jeg sammen med dig og mor og far på sommerferie i Norge. Det var før, de blev skilt. Vi boede på et højfjeldshotel, hvor du blev bange for en trætrold i receptionen. Du boede med din mor og far på et værelse med udsigt til paradis, sagde du. Vi var på hotellet i en uge, og hver aften gik vi ned i en stor spisesal med bløde, mørkeblå gulvtæpper og spiste aftensmad. Du løb i bare tæer på de gulvtæpper. Maden stod på et stort buffetbord, hvor alle gæsterne selv kunne tage af retterne. Man valgte selv et sted at sidde. Spisesalen var fuld af borde med plads til seks eller fire eller to personer. Men nede i det ene hjørne, ligesom lidt gemt væk, var der en række med bittesmå énmandsborde.

Åh, vi kunne ikke fordrage de enmandsborde! En af de første aftner talte vi om det: At det var synd for dem, der ikke havde nogen at rejse med. At de skulle sidde, så alle kunne se dem. Hver aften satte fem-ti mennesker sig ved hver deres lille ø og spiste alene. Det følte, som om de var på udstilling, og jeg kan huske, at din far sagde: Hvorfor laver de ikke bare firmandsborde, så folk kan spise sammen? Men vi sagde ikke noget til personalet. Vi kendte jo heller ikke de mennesker. Det var ikke alle, vi skulle have ondt af. Måske havde nogen bare lyst til at være sig selv og nyde naturen og maden uden snak. Måske var de taget til Norge for at få fred.

Det var nu alligevel sært at se dem sidde der. Ved hver deres bord, med hver deres tallerken og hver deres krystalvinglas og hver deres lille, blafrende stearinlys. Så sad de sådan tavst og spiste, med to en halv meter mellem bordene, mens de kiggede ned i maden eller så fjernt ud ad vinduerne. Med kæber der gumlede uden lyd. Og vi kunne jo ikke lide at kigge over på dem, for de skulle ikke vide, at vi havde ondt af dem. Og vi ville helst heller ikke se for varmt på dem, så de misforstod noget. Så de troede, vi inviterede dem over. Det havde været en dyr ferie, og din mor og far kæmpede for deres ægteskab, så vi var ikke lige der, hvor vi skulle redde andre mennesker. Vi var taget afsted, så din mor og far kunne reparere noget, der var gået i stykker. Der var så meget, der lå mellem os. Så meget, vi skulle samle igen. Og jeg var med for at passe på dig.

Men så en af de sidste aftner på ferien lagde jeg mærke til en af hotelgæsterne, eller: Det troede jeg i hvert fald dengang, at han var. Han kom gående ind i spisesalen, da vi var næsten færdige med at spise. Det var en smuk og skyfri aften, og ude fra fjorden faldt solen ind gennem glasfacaden som et flydende, bølgende tæppe af lys. Jeg lagde mærke til manden, fordi jeg ikke havde set ham før. Han var en nydelig, ældre mand i fløjlsbukser, og han havde et foldet tørklæde om halsen og en flot frakke på. Han startede med at tage frakken af og hænge den meget påpasseligt og meget lige på en bøjle ved indgangen. Da han havde skubbet bøjlen på plads, stillede han sig foran garderobespejlet og tog en kam op af bukselommen. Langsomt og meget, meget omhyggeligt begyndte han at rede sit tynde hår i en bue hen over issen. Engang imellem standsede han for at gøre håret helt glat med hånden. Da han havde set sig længe i spejlet, og håret sad helt perfekt, stak han kammen i fløjlsbukserne og klappede sig på baglommen. Jeg så hans pung. Så gik han roligt hele vejen ned gennem spisesalen og satte sig til rette ved et enmandsbord.

Tjeneren kom og tændte hans stearinlys, og lidt efter vendte han tilbage med et menukort.

Gæsten havde åbenbart ikke betalt for buffeten. Da han havde studeret kortet og valgt mad og vin, lagde han hænderne meget nøjagtigt og elegant på hver sin side af den tomme tallerken. Han så lige frem for sig og sad med helt rank ryg ved bordet. Han stirrede ud over fjorden uden nogen følelse i ansigtet.

Imens manden havde bestilt mad, var din mor og far begyndt at diskutere. Ikke højt, men nok til, at du og jeg sad og kiggede lidt væk. Og så opdagede jeg, at du også sad og kiggede på manden. Han var måske otte meter fra os. Vi sad sådan ved bordet, at vi kunne se ham fra siden, og nogle gange drejede han hovedet lidt i vores retning, så vi kunne se hans ansigt. Mens din mor og far forsvandt mere og mere ind i deres diskussion, sad vi med hver vores sodavandsglas og holdt øje med ham.

Manden fik et glas hvidvin og en fiskeforret og begyndte at spise. Det gjorde lidt ondt at se på. Han holdt ligesom alt for fornemt på bestikket, og han tyggede maden lidt for længe. Af og til aede han dugen med den ene hånd, som om han ville trøste den, eller lægge den endnu finere. Andre gange skubbede han en anelse til vinglasset, som om det ikke havde stået helt korrekt. Det hele var så fint. Og så var det, det gik op for mig, at du så det hele. Du var fem år gammel og sad med dit sugerør og din sodavand, og du så *det hele*. Hver gang, han havde taget nogle mundfulde af fisken og duppede sine mundvige med en serviet, holdt dine små ben op med at dingle under bordet. Du blev helt stille.

Manden fik hovedret, og han drak rødvin til. Han smilede venligt, når tjeneren hældte vinen op i glasset. Han nikkede høfligt til tak. Han lod sig varte op, hele tiden korrekt og rolig. Han drak og smagte og tyggede og skar. Han førte gafflen ind og ud mellem læberne, han skrabede sin tallerken ren i fine, formfuldendte strøg.

Og så bestilte han dessert, og så skete det værste. Jeg opdagede det, fordi jeg sad og så på dig. Pludselig åbnede du munden med et ulykkeligt ansigt, og du lod dit glas glide ned i skødet. Da jeg vendte mig om mod salen, så jeg tjeneren komme gående langsomt ind med mandens dessert på en bakke. Det var tre iskugler i et højt krystalglas, og midt i isen stod en tændt stjerneaster. Den gnistrede og funkede. Alle kiggede op. Du var helt fortabt. Du var fem år, og verden skred ligesom mellem dine hænder. Dine øjne var tykke af tårer. De trillede ned over dine kinder, mens manden smilende tog imod isen med stjerneasteren. Og du blev ved med at græde, da han begyndte at spise isen i små tavse skefulde.

Jeg tog din hånd, men du så slet ikke på mig. Ved siden af os sad din mor og far og så overhovedet ingenting, de var langt inde i et skænderi, og din lille krop var blevet så lydløs, at dit ansigt lignede et skrig.

Så betalte manden sin regning og rejste sig op. Aftenlyset fra vinduet farvede ham helt orange, da han skubbede stolen på plads ved bordet. Et øjeblik stod han og kiggede ud over fjorden, mens han holdt sig for brystet. Som om han ikke kunne tage sig helt sammen til at gå. Som om han skulle have det allersidste af himlen og bjergene og fjorden med.

Da han endelig gik ned gennem salen, gjorde du det. Du hoppede ned fra stolen. Med et lille

bump ramte du gulvtæppet med strømpebuksetæerne. Og så gik du. Med dine små tynde fletninger og din blomstrede kjole. Du gik lige direkte hen til manden, og du mødte ham midtvejs i salen. Han så dig først i det øjeblik, du tog ham i hånden.

Du flettede din lille buttede hånd ind i hans gamle næve, og du holdt fast. Du kiggede ham lige i øjnene, og I stod fuldstændig stille med hinanden. I stod der længe.

Så slap han. Jeg så, han åbnede sine fingre stille, og din hånd gled ud. I smilede til hinanden, og du gik halvvejs baglæns hen til os. Manden kiggede ikke efter dig, han vandrede bare roligt hen til garderoben, hvor han klædte sig på og gik.

Vi så ham aldrig igen. Din mor og far opdagede ikke engang, at han havde været der. Og dig, du glemte sikkert også hurtigt det hele. Du var fem år, og det var jo bare noget, du lige gjorde. Det var ingenting.

Men forrige sommer skete der noget virkelig sært. Jeg sad og læste en artikel i avisen om en norsk forfatter, der havde skrevet en ny bog. En af novellerne i bogen handlede om en gammel mand, der havde mistet sin tvillingebror og ikke havde mere at leve for. Han ville begå selvmord på det sted, hvor han engang havde været allermest lykkelig. Men da han stod på et klippeudspring og ville springe i døden, strejfede et flyvende blad hans kind, og i det samme følte han, at det var Guds hånd, der rørte ved ham.

I avisen fortalte forfatteren, at han havde fået ideen til novellen, fordi han selv nogle år tidligere havde mistet sin kone og havde besluttet at tage sit eget liv. Men først ville han spise sit sidste måltid på det hotel, hvor han mødte hende første gang. Alt var planlagt, og han var klædt i sit fineste tøj. Han spiste en god middag og kiggede ud over fjorden, hvor han engang havde stået med sin kone og set solen gå ned. Men lige da han var på vej hjem for at dø, havde en lille pige taget ham i hånden. Han vidste ikke, hvem hun var, og hun sagde ikke noget til ham. Men i det sekund, hun rørte ham, følte han, at han blev født på ny. I det øjeblik vidste han, at han skulle leve igen og skrive igen.

Min farmor lænede sig frem og tog min hånd.

- Det kan godt være, Lillepop, at du ikke tror, du betyder noget for nogen, sagde hun.

- Men hvad ved du? Engang reddede du et menneske. Og hvis jeg ikke havde læst den artikel i avisen, havde du aldrig fået det at vide.

Jeg vidste ikke helt, hvad jeg skulle tro. Jeg sad lidt og kiggede på hendes gamle, smukslidte ansigt.

- Er du virkelig sikker, hviskede jeg.

- Jeg er sikker, sagde hun. - Det er sket. Og jeg ved, det kan ske igen. Hver eneste dag, mens du går rundt og tror, du ikke betyder noget for nogen som helst. For hvad ved vi?

Jeg så på mine hænder, min blege hud, mine fødder ved sofabordet. Jeg tænkte på dagen i skolen, tavsheden, tomheden. Så rejste jeg mig op og gik med min farmor ud for at fejre, at jeg var blevet født.